

ZINNER TIBOR

*Megfogyva és megtörve.
Évtizedek és tizedelések a jogászvilágban. 1918–1962.*

Budapest: Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 2005. 679. p. ISBN 963 9221 65 1

„Aki átélte, önmaga sorsára ismer, aki hallott ilyenekről, most olvashatott [...] ezek közül.”¹ Ekképpen ír Zinner Tibor az egyik meghurcolt jogász, dr. Szarvas Géza kálváriája kapcsán, amely csupán egy a kötetben bemutatott, körülbelül ezer jogászsors közül.

Bárándy Péter igazságügy-miniszter 2003 novemberében egy sajtótájékoztatón jelentette be, hogy 2003. március 20-án bizottságot állított fel a magyar jogászság, a bírák, közjegyzők, ügyészek, ügyvédek és munkatársaik stb. ellen elkövetett törvénysértések feltárására, és ezek orvoslásának előkészítésére. Bárándy Péter a bizottság felállítását előzetes feltáró munka során szerzett adatokra, valamint saját családja, közeli hozzátartozói történetére alapozta, illetőleg érvényre kívánta juttatni az igazságügyi tárca csaknem pontosan fél évszázaddal korábban, 1956 őszén kiadott azon állásfoglalását, mely a pályájukról törvénytelenül elűzött szakemberek sorsának rendezését, rehabilitálását írta elő.

A bizottság – melynek tagja volt Berényi András ügyvéd, Kahler Frigyes, a Veszprém Megyei Bíróság Büntető Kollégiumának kollégiumvezetője, Koczka Éva ügyvéd, Pálvölgyi Ferenc, a Magyar Köztársaság Legfőbb Ügyészsege Magánjogi Főosztályának főosztályvezető ügyésze és Tóth Béla, a Magyar Országos Levéltár nyugalmazott főigazgató-helyettese – az általa levéltárakban, irattárakban összegyűjtött adatokat, valamint visszaemlékezéseket Zinner Tibor, a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Tudományos Kabinetjének főosztályvezetője elnökletével összegezte ebben a könyvben.

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó gondozásában megjelent kötet első oldalain található köszöntőt Bárándy Péter – akkorra már egykori – igazságügy-miniszter írta 2005 szeptemberében, míg a kötet 2005 októberében megtartott sajtótájékoztatóján az ünnepi laudációt Györgyi Kálmán, volt legfőbb ügyész, jelenleg miniszteri biztos tartotta.

A bizottságot alapos kutatómunkája során – ahogy az Előszóból kiderül – kettős cél vezette. Egyrészt, hogy bemutassa az egyes jogászsorsok ismertetése által mindazon törvénytelen, jogfosztó intézkedéseket, amelyek sérelmesek voltak, és sajnos mindmáig azok. Másrészt, hogy ráirányítsák a jogalkotók, törvényhozók figyelmét e jogsérelmek orvoslására, amelynek sürgősségére külön is felhív a szerző, hiszen a még élő rehabilitálandók száma az idő múlásával egyre csökken.

A magyar jogásztársadalommal szemben 1945 után elkövetett különböző jogfosztó intézkedések előzményekkel bírtak, melyek egészen a XX. század elejéig visszanyúlhatnak, de főként az első világháborút lezáró trianoni békediktátumtól követhetők nyomon. Ennek megfelelően a bemutatandó jogtörténeti feldolgozás első fejezetében a szerző felvázolja a jogászságnak az első világháborút követő társadalmi-politikai

¹ ZINNER i. m. 58.

folyamatokban betöltött helyét, és az igazságszolgáltatás helyzetének, személyi összetételének alakulását. Ezt követően azt taglalja, hogy mit tettek az ország bírásaival és jogásztársaikkal 1944 decembere/1945 áprilisa után, hogyan vette kezdetét az a tragikus folyamat, melynek eredményeképpen adminisztratív intézkedésekkel a jogászság egyes csoportjait megtizedelték, annak tagjait időlegesen vagy véglegesen likvidálták sok esetben nem csak a jogáspályáról, hanem az életből is.

A kötet harmadik, nagy fejezetét a szerzők az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő megtorlásoknak szentelték. Ez igen megdöbbentő adatokkal szolgál az olvasók számára, hiszen nem csak számarányait tekintve volt széles körű a reváns, hanem módszerei tekintetében is nagy (ám meglehetősen egyoldalú) fantáziára utal az elkövetők, kiűtlők részéről. Az előző évtizedből ismert, hogy volt, akit börtönbe vetettek, internáltak, 'B' listára helyeztek, alkalmatlannak minősítettek, és ezáltal egyszer és mindenkorra kizártak a jogászvilágból, de voltak olyanok is, akiket a 'politikai széljárásnak megfelelően' hol eltávolítottak, hol visszavettek a jogásztársadalomba.

A mélyreható kutatások eredményeként megszületett kötet végén található tanulmányok, valamint következtetések körében döbbenhet rá az olvasó egy megrázó tényre a maga teljességében, ami mindvégig ott volt a sorok között. Nevezetesen arra, hogy a jogászsággal szemben elkövetett rengeteg aljasság, szörnyűség, törvénytelenység és sok esetben embertelenség, amit a könyv szerzői több mint hatszáz oldalon keresztül taglalnak, jogászok munkája nyomán született: jogászok követték el jogászokkal szemben, azaz „ember embernek lett farkasa, homo homini lupus”.

A széleskörű ismereteket tartalmazó, a szakirodalom kiváló feldolgozásáról, és levéltári, irattári források beható elemzéséről tanúskodó művet szívből ajánlom minden olyan jogásztársamnak, aki nem szakmájának, hanem hivatásának tekinti a jogász létet. Egyszersmind kérem őket, tegyenek meg minden tőlük telhetőt annak érdekében, hogy a meghurcolt jogászok jogsérelmeit orvosolják, valamint, hogy se a közeli, se a távoli jövőben ne követhessen el senki nemhogy ilyen, de még ehhez hasonló bűnöket sem.

HORVÁTH E. ÍRISZ